

20677 - İslâm şeriatında kadının devlet başkanı olması câiz midir?

Soru

İslâm şeriatında kadının, devlet başkanı olması câiz midir? Bu konuda Kur'an'dan delil vermenizi temenni ederim.

Detaylı cevap

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Birincisi:

Kur'an-ı Kerim'den delilleri öğrenme ve bu delillere uyma konusundaki gayretinden dolayı soruyu soran kardeşime teşekkür ederim. Fakat her meselede Kur'an-ı Kerim'den onun için özel bir delilin olması gerekmez. Aksine pek çok hükümlerin delilleri, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sahih sünnetinde sâbit olmuş, Kur'an-ı Kerim ile sâbit olmamıştır. Müslümana düşen görev; Kur'an ve sünnetin delillerinin hepsine birden ittibâ etmektir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا
اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ
فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿[سورة النساء
59: الآية]

“Ey

îmân edenler! Allah'a itaat edin.

Elçiye de (hak olarak

getirmiş olduğu şeylere) uyun.(Allah'a isyanı emretmediği sürece) sizden olan idârecilere de itaat edin. Aranızda herhangi bir konuda anlaşmazlığa düşerseniz, gerçekten Allah'a ve âhîret gününe îmân ediyorsanız, o konuda hüküm vermek için, onu Allah'(ın kitabı Kur'an)a ve elçisi(Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünneti)ne götürün.Allah'(ın kitâbı Kur'an)a ve elçisi (Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünneti)ne götürmek;sizin için (ayrılığa düşüp görüşleriniz-le hareket etmenizden) daha hayırlı, sonuç bakımından da daha güzeldir.”[1]

Bu sebeple Allah Teâlâ, kendisine ve elçisi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e itaat etmeyi, anlaşmazlığı düşülen konularda kitabı Kur'an-ı Kerim'e ve elçisinin sünnetine müracaat etmeyi emretmiştir.

Yine Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ...
فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿سورة الحشر
[الآية: 7]

“Elçi (Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-) size neyi verdiyse (hüküm olarak neyi) getirdiyse, onu hemen alın. Neyi de yasakladıysa, ondan hemen vazgeçin.”[2]

Mikdâm b. Ma'dî Kerib el-Kindî'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

{

يُوشِكُ الرَّجُلُ مُتَكَبِّرًا عَلَى أَرِيكَتِهِ يُحَدِّثُ بِحَدِيثٍ مِنْ
حَدِيثِي فَيَقُولُ : بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ كِتَابُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، مَا
وَجَدْنَا فِيهِ مِنْ حَلَالٍ اسْتَحَلَّلْنَاهُ ، وَمَا وَجَدْنَا فِيهِ مِنْ
حَرَامٍ حَرَّمْنَاهُ ، أَلَا وَإِنَّ مَا حَرَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلُ مَا حَرَّمَ اللَّهُ.} [رواه ابن ماجه وصححه الألباني
] في صحيح الجامع

“(Karnı doymuş) bir kişi

koltuğuna yaslanmış

halde, hadislerimden birisi hakkında konuşurken (beni yalanlayarak):

-Bizimle sizin aranızda

Allah -azze ve celle-‘nin kitabı (Kur’an) hakemdir. Onda neyi helâl bulursak

helâl, neyi de haram bulursak haram sayarız’ diyeceği vakit pek yakındır. İyi biliniz ki

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-‘in haram kılması, Allah’ın haram kılması

gibidir.”[3]

İkincisi:

Kur’an

ve sünnetten deliller, kadının, hilâfet, bakanlık ve hâkimlik

gibi umumi velâyetleri üstlenmesinin (umuma âit görevlere getirilmesinin)

câiz olmadığına delâlet etmiştir.

1.

Kur’an-ı Kerim’den

deliller:

Allah

Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ... ﴿[سورة النساء من الآية: 34]

“Allah’ın, bir kısmını diğerlerine üstün kılması ve kendi mallarından harcamaları sebebiyle erkekler, kadınlar üzerinde hâkim ve kollayıcıdır.”[4]

İmam Kurtubî -Allah ona rahmet etsin- yukarıdaki âyetin tefsirinde şöyle demiştir:

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ... ﴿[سورة النساء من الآية: 34]

“Yani erkekler, onlara (kadınlara) nafaka verirler ve onlara infakta bulunurlar, onları müdafaa ederler. Yine erkekler içerisinde devlet başkanları, emirler ve savaşanlar vardır, kadınlar arasında bunlar yoktur.”[5]

İmam İbn-i Kesir -Allah ona rahmet etsin- yukarıdaki âyetin tefsirinde şöyle demiştir:

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ... ﴿[سورة النساء من الآية: 34]

“Erkekler, kadınlar üzerinde hâkimdirler. Erkek, kadın üzerinde hâkimdir, onun reisidir. Büyüğüdür, onun üzerinde üstündür ve eğildiği zamanda onu terbiye eder. Çünkü Allah, kimini kiminden üstün kılmıştır.

Zira erkekler kadınlardan daha üstündürler. Erkek, kadından daha hayırlıdır. Bunun içindir ki peygamberlik, sadece erkeklere mahsustur.

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-‘in:

لَنْ يُفْلِحَ

قَوْمٌ وَلَّوْا أَمْرَهُمْ امْرَأَةً. [رواه البخاري]

“İşlerini (idarelerini) yürütmek için bir kadını başlarına geçiren bir topluluk asla felah bulmaz.”[6]

Sözü gereğince, en büyük hükümlerlik (devlet başkanlığı) da erkeklere âittir.”[7]

2.

Sünnetten deliller:

Ebu Bekra’dan -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

لَمَّا بَلَغَ

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ أَهْلَ فَارِسَ قَدْ

مَلَكَوْا عَلَيْهِمْ بِنْتُ كِسْرَى قَالَ: لَنْ يُفْلِحَ قَوْمٌ وَلَّوْا

أَمْرَهُمْ امْرَأَةً. [رواه البخاري]

“Persler (İranlılar), başlarına (ölen kral) Kisra’nın yerine onun kızını kraliçe olarak geçirdikleri haberi Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-‘e ulaştığında O şöyle buyurdu:

-İşlerini (idarelerini) yürütmek için bir kadını başlarına geçiren bir topluluk asla felah bulmaz.”[8]

İmam Şevkânî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

“Bu hadis, kadının, velâyet ehlinden olmadığına bir delildir. Bir topluluğun onu kendilerine idareci olarak ataması (idareci makamına getirmesi) helal olmaz. Çünkü topluluğun, iflah olamamalarına sebep olacak şeylerden uzak durması gerekir.”[9]

el-Mâverdî -Allah ona rahmet etsin- bakanlıktan bahsederken şöyle demiştir:

“Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-‘in şu sözü gereğince kadının bu makama (bakanlığa) getirilmesi câiz değildir:

لَا يُفْلِحُ
(.قَوْمٌ أَسْتَدُّوا أَمْرَهُمْ إِلَى امْرَأَةٍ.)

“İşlerini (idarelerini) yürütmek için bir kadına emânet eden bir topluluk felah bulmaz.”

Çünkü bakanlık makamında, talep etme, azim ve kararlılık gibi, kadınlarda zayıf olan önemli hasletler vardır. Ayrıca vazifeye, görüşmelere ve faaliyete başlama gibi kadınlar için sakıncalı olan durumlar da vardır.”[10]

İbn-i Hazm -Allah ona rahmet etsin- hilâfetten bahsederken şöyle demiştir:

“Hâlifeliğin kadına câiz olmadığı konusunda âlimlerin hiçbirisi arasında ihtilaf yoktur.”[11]

Kuveyt menşeli

“el-Mevsûatu’l-Fıkhıyye”de şöyle gelmiştir:

“Fakihler, en büyük imâmetin (devlet başkanlığının) şartlarından birisinin, erkeklerle biraraya gelip onlarla içiçe olması ve devlet işlerine kendisini adayabilmesi için devlet başkanının erkek olması gerektiği konusunda ittifak etmişlerdir. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-’in şu sözü gereği kadının velâyeti geçerli olmaz:

﴿لَنْ يُفْلِحَ قَوْمٌ وَلَوْ أَمَرَهُمْ امْرَأَةٌ﴾

“İşlerini

(idarelerini) yürütmek için bir

kadını başlarına geçiren bir topluluk asla felah bulmaz.”

Çünkü bu makama (hilâfet

makamına), erkeğin tabiatına uygun olan tehlikeli ve zor

işler, pek zor sorumluluklar emânet edilir.”[12]

Değerli âlim Abdulaziz b. Baz’a

-Allah ona rahmet etsin-:

“Kadının, kendisini

devlet başkanlığına veya başbakanlığa

veyahut da bakanlığa aday göstermesi konusunda hanif İslâm

şeriatının hükmü nedir?” diye sorulmuş, bunun üzerine

o şöyle cevap vermiştir:

-Kadının (devlet idaresinde)
bir makama getirilmesi veya müslümanların genel
başkanlığına (devlet başkanlığına)
seçilmesi câiz değildir. Nitekim Kur'an, sünnet ve icmâ buna delâlet
etmiştir.

Kur'an'dan delil, Allah Teâlâ'nın
şu sözüdür:

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى
النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا
مِنْ أَمْوَالِهِمْ... [سورة النساء من الآية: 34]

“Allah'ın, bir kısmını
diğerlerine üstün kılması ve kendi mallarından harcamaları sebebiyle erkekler, kadınlar
üzerinde
hâkim ve kollayıcıdır.”[13]

Âyetteki hüküm, erkeğin
velâyeti ve âiledeki hâkimiyeti konusunda geneldir. Genel başkanlık
(devlet başkanlığı) ise bu konuda daha önce gelir. Bu
hükmü te'yid eden husus, âyette belirtilen sebeptir ki bu, hükmetmek ve
başkanlığa ehil olmak gibi, erkeğin akıl ve
görüş bakımından üstün oluşudur.

Sünnetten delili ise, Perslerin, başlarına (ölen kral) Kisra'nın
yerine onun kızını kraliçe olarak geçirdikleri haberi Rasûlullah
-sallallahu aleyhi ve sellem-'e ulaştığında O'nun
şöyle buyurmasıdır:

لَنْ يُفْلِحَ
قَوْمٌ وَلَوْ أَمَرَهُمْ امْرَأَةٌ. [رواه البخاري]

“İşlerini

(idarelerini) yürütmek için bir

kadını başlarına geçiren bir topluluk asla felah bulmaz.”[14]

Şüphesiz bu hadis,

kadının, umumi emirliğe (başkanlığa)

getirilmesinin haram olduğuna delâlet etmektedir. Aynı şekilde kadını

bir bölgenin veya beldenin başına getirmek de haramdır.

Çünkü bunların hepsi, umumi vasıftır. Nitekim Nebi

-sallallahu aleyhi ve sellem- kadını işlerini yürütmek için

başlarına geçiren topluluğun felah bulamayacağını

belirtmiştir. Felah ise, zafere ermek ve iyilikler kazanmaktır.”

[1]

Nisâ Sûresi: 59

[2]

Haşr Sûresi: 7

[3]

İbn-i Mâce, hadis no: 12. Elbânî,

‘Sahihu’l-Câmi’, hadis no: 8186’da hadisin sahih olduğunu

belirtmiştir.

[4]

Nisâ Sûresi: 34

[5]

Kurtubî Tefsiri, c: 5, s: 168

[6]

Buhârî

[7]

İbn-i Kesir Tefsiri, c: 1, s: 492

[8]

Buhârî, hadis no: 4425

[9]

Neylu'l-Evtâr, c: 8, s: 305

[10]

el-Ahkâmu's-Sultâniyye, s: 46

[11]

el-Fasl Fi'l-Milel ve'l-Ehvâi ve'l-Nihal, c:

4, s: 129

[12]

el-Mevsûatu'l-Fıkhıyye, c: 21, s:

270

[13]

Nisâ Sûresi: 34

[14]

Buhârî